

je še hujše. Naša sumljivost je bila vzbujena in se ni dala upokojiti. Sedaj smo začeli povsod slutiti in zasledovati posnemanje. Brskali smo po Stritarjevih spisih in — sumljivec ima ostre oči — našli smo par izvernih povestij, ki so bile tudi »meso od njegovega mesa in kri od njegove krvi«, a izvohali smo v njih »tu pa tam kaj, kar je nekoliko spominjalo« na slavne izvornike. Tako smo našli n. pr. precej sorodnosti med »Zorinom« in neko laško »Wertheriada«, naslovljeno »Ultime lettere di Jacopo Ortis« spisal Ugo Foscolo; med »Rosano« in znano »Mignon«. ¹⁾ Tedaj zopet

¹⁾ Spominjam se, da sem čital kot dijak v »Jugendfreund«-u, ki ga je izdajal znani F. Hoffmann, če se ne varam, v letniku 1878., neko po-

meso od njegovega mesa, in kri od njegove krvi; a kosti niso njegove! Sami biseri v novi okovi!

»Potrgane strune«, katere kažejo čudovito mnogo spominov na povest, (naslova se baš sedaj ne morem domisliti) znanega (gorenje bavarske povesti piščočega) Hermanna Schmidta, so sicer neznanega pisatelja, niti šifrovane niso, a po zlogu smo sodili tedaj, da so Stritarjeve; med zbranimi njegovimi deli jih ni. (Konec.)

vest, ki me je močno spominjala na »Rosano«. Ne trdim, da bi bila »Rosana« posneta po tisti Hoffmannovi povesti, a utegnilo bi se misliti, da se opira i Stritarjeva »Rosana« i Hoffmannova povest na isti izvirnik. Saj je znano, da je tudi Hoffmann prirejal za mladino boljših pisateljev dela; napominam samo Marryatov roman »Jakob Ehrlich«.

Jubilejna deželna razstava v Pragi.

(Spisal *Prostoslav.*)

zpolnila se mi je iskrena želja: letos o binkoštih sem videl zlato Prago, ko sem obiskal z nekaterimi tovariši češko jubilejno deželno razstavo. Občudoval sem mnoge zgodovinske znamenitosti in krasne novejšje stavbe mesta Prage, občudoval sem na razstavi bogastvo češkega naroda v vseh strokah obrta in umetnosti. Razstava je ponos češkega naroda; saj je znak njegove moči, njegovega truda in dela.

Razstavo, katere protektorat je prevzel milostno naš cesar, otvoril je slovesno nadvojvoda Karol Ludovik dne 14. maja t. l.; on jo je večkrat obiskal, natanko si jo ogledal, občudoval in hvalil. Razstavo obiskujejo posebno marljivo Čehi in drugi Slovani; naj bi si jo ogledali tudi Slovenci v velikem številu! — Bil sem dva popoldneva do poznega večera v njej, ogledal si, kar sem mogel, pač mnoge stvari le površno. Nikakor ne morem podati popolnega popisa, vendar pa upam, da ustrezem marsikomu s kratkimi črticami o znamenitejših in važnejših predmetih. Razstava je na levem bregu Veltave in je jako obširna. Razven glav-

nega poslopja obsega veliko število paviljonov; poleg tega ima več restavracij in kavarn, kjer se ogledavec opoči in okrepeča ter posluša vojaško godbo, ki svira na več krajih v parku.

Glavno poslopje služi izložbam češkega obrta. V osredju se dviga kraljevi paviljon, po načrtih profesorja Omana in Kloučeka zgrajen v baročnem zlogu. Na štirih jonskih stebrih, katerih kapiteli so bogato pozlačeni, dviga se baldahin, končujoč se v vazo z nojevimi peresi. Na pročelju je deželni grb češki. Sprednja in zadnja stran paviljona je odprta, in 9 stopnjic vodi na estrado; na straneh so zrcala z bogato pozlačenimi in okrašenimi mizicami in stoli z visokimi naslanjali. — Paviljon firme »Skramlik in sinovi« je izdelal po načrtih arhitekta Hieserja arhitekt Mraček v baročnem zlogu. Ta paviljon nam kaže krasne oprave za robo, in sicer gospodarjevo delavnico, spalnico in obednico, z bogatim pohištvom; tla krijejo perzijske preproge. — Paviljon firme »Frid. Kubinzky« je izvršil v renesansi Röhrs. — Blizu kraljevega paviljona je izložba steklenine iz fabrike grofa Harracha, ki priča o

veliki popolnosti tega obrta na Češkem. Poleg tega so mnoge izložbe granatnega lepoticja, posebno lepo je okrasje, ki je glavni dobitnik razstavne loterije. Knjigoveštvo s krasovezi, albumi itd. vzbuja po svoji lepoti občno pozornost. Ako zremo iz sredine glavnega poslopja v njegovo desno in levo krilo, vidimo povsod razstavljene plodove češkega obrta. V posebno velikem številu so izložene razne lepoticje z granati; a tudi steklarstvo in lončarstvo se odlikuje po dovršenosti; mnogokrat se vidijo uporabljeni pristni slovanski ornamenti na teh izdelkih. — Izložena so dalje v večjem številu razna godbena orodja, kakor orgle, glasoviri, harmoniji in druga. Mnogo je izdelkov iz železnine in kovine, veliko je oblačil. — Iz srednjega poslopja gremo na galerijo, od koder se razlegajo krasno melodični glasovi velikih orgel; od tukaj gremo še više na streho, od koder uživamo lep razgled čez vso razstavo, a tudi v daljavo na Prago.

Zapustimo glavno poslopje ter si oglejmo nekatere paviljone v parku pred njim! Od glavnega vhoda sem sta na straneh nasada, ki se prostirata do glavnega poslopja, dve večji stavbi, katerih jedna služi »retrospektivni«, druga umetelnostni izložbi. — V prvi so nabrane starine, razna orodja, orožja, cerkvene posode, dragoceni stari mašni plašči in prebogata zbirka raznih starih čeških knjig in tiskovin, molitvenikov, kronik, zapisnikov itd. od prvih časov tiskarstva do našega veka. Veleznamenite so inicijale in okraski. Tudi mnoge stare slike, največ svetniške, so tu razstavljene. Cerkev in samostani po Češkem so razložili svoje starine in dragocenosti. — V drugem je zbirka slik raznih umetnikov. Škoda, da niso sistematično razvrščene. Mnoge izmed njih so velike vrednosti. Posebno krasne so n. pr. Marx-ov »Kristus na križu«, Škret-ova »Mater dolorosa«, Jarošlava Cermaka znana slika: »Ranjeni Črnogorec«, katero je kupil biskup Strossmayer in podaril zbirki slik jugoslovanske akademije, velika Brožikova slika: »Hus pred koncilom v Kostnici«, izborna kompozicija, (to sliko hranijo navadno

v praški mestni hiši). Muzeji, kakor tudi zasebni lastniki so jih poslali v razstavo. — V stranski galeriji so načrti raznih stavb in cerkev po Češkem; na dvorišču so razni kipi in spomeniki razstavljeni v modelih.

V paviljonu mesta Prage je razstavljena panorama praškega mesta, razni načrti mestnih stavb, posebno del za vodovod; poseben oddelek je posvečen šolstvu, kjer vidimo razne šolske pripomočke, učila in knjige, izdelke in naloge učencev itd.

Tudi v paviljonu deželnega odbora so razstavljene večinoma razni črteži, modeli kulis za mnoge opere češke, francoske, italijanske in nemške, ki se predstavljajo v »narodnem divadlu«.

Nedaleč od glavnega vhoda je postavljena »česka halupa«, kmetska hiša, ki vzbuja občno pozornost. Podobna je slovenski kmetski hiši. Pred njo je mal vrtec, ograjen s plotom; v hiši soba, izba, čumnata in kuhinja v pritličju in razne shrambe v podstrešju. Oprava je povsem posneta po pravi kmetski opravi; vse pohištvo, orodje in perilo je zanimivo tudi zaradi pravih in pristnih slovanskih okraskov (ornamentov).

Nad »česko halupo« je postavljen cvetličnjak in v njem obilica lepih cvetic; potem še več drugih paviljonov; omenim naj le »egiptovskega«, kjer je razstavljen češki papirni obrt. Paviljon je postavljen v egiptovskem zlogu ter po vseh stenah in stebrih pokrit s papirjem, ki nam predstavlja razne podobe in hijeroglife, kakor se to nahaja po egiptovskih spomenikih. Ta povsem originalna in lepa stavba vabi že po svoji vnanjosti in posebnosti obiskovavca.

Za glavnim poslopljem so lope za pokušinjjo raznih vrst vina in piva; potem »fontaine lumineuse« (svetli studenec), podobna oni, ki je bila na lanski kmetijski in obrtni razstavi na Dunaju; vzor obema je iz poslednje svetovne razstave v Parizu. Ko sem bil jaz v razstavi, tedaj še ni bila ta »fontena« toliko dodelana, da bi bili vodni curki tudi električno razsvetljeni; sedaj je že dovršena, in so, kakor se čuje in bere, njeni učinki še večji, kakor dunajske svetle »fontene«.

Za vodometom je veliko poslopje, kjer so razstavljeni razni stroji, velezanimivi za strokovnjake.

Paviljona za ribarstvo in gozdarstvo sta znamenita, vsak za svoj »sport«. V prvem se vidi vse, kar zanima ribiča, razno ribiško orodje, mnoge priprave, pa tudi razne vrste rib; — v drugem vse, kar zanima lovca, razne puške in sploh lovsko orodje, rogovje, razne živali. — V obeh paviljonih je vse lepo in okusno urejeno, da še oni, ki ni vnet za ribištvo ali lov, rad ogleda to razstavo.

Ob koncu razstave so postavljeni hlevi, kjer je menjajoča se živinska razstava in poslopje za poljske pridelke. Pri vходу je postavljen kip cesarjev, obdan z raznim cvetličjem. Star težak plug iz l. 1791. in poleg njega nov iz l. 1891. ležita ob straneh, in pričata o napredku v enem stoletju. Razstavljeni so tu razni stroji za kmetijstvo, razni poljski pridelki, po stenah podobe in tabele. — Razstavljeni so tudi izdelki pivovarn plzenske, smihovske, jaromirske itd. Poleg teh poslopij je prostor, kjer je »balon captif«. Tudi tega še ni bilo za časa mojega obiska, ali sedaj se že smelo vzdiguje v zrak.

Trebalo bi omeniti in opisati še mnogo drugih paviljonov in izložb, a upam, da je prijazni čitatelj za sedaj zadovoljen tudi s tem nepopolnim popisom. Morebiti bode kak drug prijatelj lista napisal še kaj drugega, morebiti bode uredništvo priskrbelo tudi kako sliko.

Naposled nečem zamuditi prilike, da ne bi šel, ko je že mrak legel na zemljo, zopet pred glavno poslopje. Ondi na levi strani se mi prikaže tedaj lep prizor. Paviljon plinarne je ves razsvetljen, vse črte te lepe stavbe so sestavljene iz mnogobrojnih plinovitih lučic, in na ostrešju zapazim kip, ki drži v roki bakljo, iz katere plapolata plinov ogenj. — Ta lepa razsvetljava se zelo razlikuje od bližnje okolice. Razne paviljone zapró večinoma v mraku, glavno poslopje in prostor pred njim pa je še električno razsvetljeno. Tedaj vlada po razstavi pravi korzo obiskovavcev, posebno sedaj bode vodomet privabil vse v svojo bližino. — Godba igra na svojih določenih krajih, a tudi po raznih gostilnah se zbirajo godci ali peveci, iz jedne slišal sem tudi igro tamburašev; povsod vlada veselje in zadovoljstvo.

SLOVENSKO SLOVSTVO.

(Spisal dr. Fr. L.)

»Povesti slovenskemu ljudstvu v poduk in zabavo.« Sostavil in uredil Andrej Kalan, urednik »Domoljuba«. Ponatis iz »Domoljuba«. I. zvezek. Cena 20 kr. V Ljubljani, 1891. Samozaložba. Tisk »Katoliške Tiskarne«. Dobiva se v »Katoliški Bukvarni«. — Ta knjižica obsega 118 strani v mali osmerki: to je prava velikost za zabavno knjižico, ki gre od rok do rok, pa se dá tudi v žep prav lahko spraviti. Gospod izdajatelj ne misli, da je dal med svet knjigo posebne vrste, pač pa se nadeja, da hode marsikomu osladila nekaj ur ter mu napolnila srce z blagimi čustvi. Prenatančnega merila nečemo devati na izvirnost, češ, tu pa tam zveni pri-

povedovanje, kot bi prihajalo iz tujega vira: le želeli bi, da bi bil vir imenovan. Saj »listek« časniški daje pisateljem »že tako« nekako slobodo, katere ne privoščijo čitatelji leposlovnim listom. A pohvalno radi omenjamo, da je vsebina povestij res za um in srce, v »poduk in zabavo«. In to je glavna stvar. »Povestij« je vseh 15, seveda se vsi proizvodi ne vjemajo jednako s tem imenom. Jezik je izvečine lep; kar je hib, izvirajo menda iz onega vira, iz katerega prihajajo največkrat pomote: iz naglice, zato se nam ne zdi, da bi jih naštevati. — V obče pa radi to knjižico tudi svojim čitateljem toplo priporočamo, ker je vredna priporočila, pa tudi borih 20 krajcarjev.

»Svetišče Matere Božje na Trsatu.« Obsega: zgodovino božje poti, Marijino življenje, navadne molitve. Z dovoljenjem duhovne oblasti.